

Gedragscode

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Wat is een gedragscode?.....	2
Een gedragscode is geen wet.....	3
Voorwaarden voor een gedragscode.....	3

Voorstel voor een gedragscode voor de NFF en haar achterban

Inleiding

Aangezien ongewenst gedrag overal in de maatschappij opduikt (sport, school, uitgaan), is het zaak een aantal afspraken te maken, ook in de sportwereld!

De fietscrosssport mag zich nog redelijk gelukkig prijzen, daar excessen vergeleken met andere sportbonden nog redelijk zeldzaam zijn. Maar ook de NFF mag en wil haar ogen voor ongewenst gedrag niet sluiten; normen en waarden op en rond de fietscrossbanen kunnen soms wegglijden naar een bedenkelijk niveau.

De NFF wil haar verenigingen graag handvatten aanreiken om normen en waarden te handhaven. Het opstellen van en werken met gedragscodes is een dergelijk handvat. Eén van de manieren om ongewenst gedrag zoals agressie, vandalisme, vervuiling te beperken, is het opstellen van een gedragscode bij je vereniging.

De twee belangrijkste oorzaken van ongewenst gedrag zijn anonimiteit en onverschilligheid. In een cultuur waarin anonimiteit en afzijdigheid de boventoon voeren, spreken mensen elkaar steeds minder aan op ongewenst gedrag en houden zij geen tot weinig rekening met elkaars belangen. Door het ontbreken van duidelijke verwachtingen naar elkaar toe en het niet aanspreken op elkaars verantwoordelijkheid, kan ongewenst gedrag daarom gemakkelijker en ongestraft tot ontwikkeling komen. Dit proces gaat van kwaad tot erger.

Aan de hand van een gedragscode, kunnen afspraken worden gemaakt over gewenst en ongewenst gedrag en kan worden overeen gekomen hoe om te gaan met personen die zich niet conform de regels gedragen. Een gedragscode is dus een hulpmiddel om goed gedrag te bevorderen.

Er zijn meerdere redenen om een gedragscode te gaan ontwikkelen. Enkele voorbeelden:

- Het bevorderen van de sportiviteit en het onderlinge respect binnen een vereniging;
- Het aanpakken van het verbale geweld van spelers, trainers en publiek bij een vereniging;
- Het bevorderen van gezamenlijk verantwoordelijkheid, onderlinge contacten en sociale controle binnen een vereniging;
- Het voorkomen van ongewenst gedrag als geweld en agressie;
- Het bevorderen van gewenst gedrag bij een fusie van verenigingen;
- Het creëren van een klimaat waarbij er ruimte is voor deelname aan de sport van alle doelgroepen (geen discriminatie op basis van afkomst, geloof, huidskleur, handicap etc.).

Wat is een gedragscode?

Een gedragscode is een geheel van afspraken over het gedrag van mensen in een bepaalde situatie. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat deze afspraken gezamenlijk worden opgesteld, met of door de doelgroep. Gedragscodes worden vrijwillig aangegaan en hebben geen wettelijke verplichting. Het gaat bij gedragscodes om een verplichting die een groep mensen (spelers, publiek, coaches) vrijwillig met elkaar overeenkomt.

Een gedragscode is geen wet

Een gedragscode is geen regelgeving die van bovenaf kan worden opgelegd of gehandhaafd. De gedragsregels worden met en door de doelgroep zelf overeengekomen. Ook eventuele sancties kunnen de betrokkenen zelf met elkaar afspreken, mits deze uiteraard binnen ethische en wettelijke grenzen vallen.

Voorwaarden voor een gedragscode

Nauwe betrokkenheid met de groep

Bij een gedragscode is de belangrijkste voorwaarde dat de doelgroep zelf actief betrokken is bij het ontwikkelen van de code. Dit zorgt ervoor dat het draagvlak bij de doelgroep wordt vergroot.

Draagvlak van alle betrokkenen

Degenen voor wie de gedragscode uiteindelijk bedoeld is, moeten het nut er van inzien. Maatregelen die daartoe kunnen bijdragen, zijn:

- Onderbouw het idee om een gedragscode te ontwikkelen door het in heldere taal op papier te zetten en toe te sturen aan alle deelnemende partijen. Vermeld de problemen die zijn geconstateerd, geef de voordelen aan van het werken met een gedragscode en geef – indien mogelijk – resultaten van soortgelijke projecten ('best-practise' verhalen). Benadruk het belang om met alle partijen op één lijn te komen, en dat het essentieel is dat de doelgroep zelf meewerkt aan het project.
- Zorg dat de doelgroep goed geïnformeerd is en blijft over het project en dat er voldoende mogelijkheid gegeven wordt voor een actieve deelname aan het project. Laat merken dat hun mening ertoe doet! Dit kan middels enquêtes, interviews en het organiseren van bijeenkomsten. Zorg dat mensen elkaar laten uitpraten en elkaars mening respecteren.
- Laat leden van de doelgroep zoveel mogelijk zelf zaken ontdekken, bespreken en invullen. Hoe meer het hun eigen plan is, hoe beter ze zich aan de regels zullen houden.

Weten, doen en willen

Een gedragscode opstellen en ervoor zorgen dat een brede groep weet wat de code behelst, is één ding, maar nog niet voldoende.

Bij de ontwikkeling en de opzet, uitvoering en implementatie van een gedragscode moet er ook aandacht zijn voor het handelen volgens deze code.

Of mensen zich gaan houden aan de code, is vooral afhankelijk van hun motivatie, ze moeten het ook willen.

Door het proces van de ontwikkeling van de gedragscode zo aantrekkelijk mogelijk te maken, worden de deelnemers gemotiveerd om zich te gedragen volgens de gemaakte afspraken.

Dat de betrokkenen daadwerkelijk voordeel zullen gaan ondervinden van een gedragscode, is meteen een sterk motiverende invloed op de handhaving van de code.

Concreet gedrag

Gedragscodes hebben betrekking op concreet gedrag, omdat aansturing op concreet gedrag duidelijke verbetering tot stand kan brengen.

Voorbeelden van afspraken over concreet gedrag zijn de mate van drugs- en alcoholgebruik, de wijze van het verlaten van de kantine (spullen opruimen), de wijze van elkaars behandeling (met respect), afspraken over geluidsoverlast en intimiderend gedrag.

Door de gedragscode te richten op concreet gedrag kan duidelijk worden gemaakt welk gewenst gedrag wordt nagestreefd en welk gedrag ongewenst is.

Om aan te kunnen duiden of dat bepaald gedrag inderdaad wordt vertoond of juist niet vertoond, bestaat een gedragscode uit meerdere afspraken.

Gedragscodes zijn duidelijk vastgelegd

Het is noodzakelijk dat de gedragscode op de één of andere manier wordt vastgelegd, bijvoorbeeld op schrift of op een poster.

Hierdoor worden misverstanden over de code voorkomen en heeft iedereen hetzelfde voor ogen.

Het vastleggen van de code en de gemaakte afspraken maakt het bovendien mogelijk om er nog eens op terug te komen en zo is het ook mogelijk om ze bij te stellen.

Zo blijft de gedragscode onderwerp van gesprek en blijft de discussie 'levend'.

Gedragscodes zijn meetbaar

Met de invoering van een gedragscode, zullen de betrokkenen willen weten of de situatie waarvoor de code in het leven is geroepen, verbetert. Een gedragscode moet dus meetbaar zijn. Een gedragscode wordt meetbaar wanneer deze betrekking heeft op concreet gedrag en is vastgelegd.

De ontwikkelingen kunnen zichtbaar worden gemaakt door middel van het periodiek verzamelen van gegevens rondom het onderwerp, bijvoorbeeld door middel van een enquête. Om te kunnen zien of de gedragscode daadwerkelijk tot verbetering leidt, is het nuttig ook vooraf de implementatie de situatie vast te leggen (de 0-meting). Vervolgens kunnen de resultaten van na de implementatie hiertegen worden afgezet en worden vergeleken.

Gebruik gedragscode binnen de vereniging

Een gedragscode kan op verschillende manieren ingezet worden binnen de vereniging. Belangrijk hierbij is dat er een bewustwordingsproces bij de leden op gang komt, dat zij gaan nadenken over hun handelen. Dit proces kan in gang worden gezet aan de hand van een aantal acties, bijvoorbeeld:

- Het publiceren van de gedragscode in het clubblad en/of op de website;
- Het aanpassen/aanvullen van de gedragscode per ploeg. De ploeg past zelf de gedragscode aan, waarbij de rode draad gevolgd wordt. Bij jeugd ploegen kan ervoor worden gekozen om de jeugdleden de gedragscode zelf te laten opschrijven, deze te kopiëren en te verspreiden onder de spelers en hun ouders. Regelmatig praten over de opgestelde gedragscode en elkaar wijzen op de naleving ervan, spreekt het verantwoordelijkheidsgevoel van de kinderen en ouders aan;

- Het wekelijks/maandelijks belichten van de gedragscode belichten en deze bespreken in het clubblad en/of op website. Gebruik een fictief voorval om de gedragscode uit te leggen. Geef duidelijk het belang van de gedragscode aan in het gebruikte voorbeeld.

Naleving

Om ervoor te zorgen dat een gedragscode effectief is, moet deze ook worden nageleefd. Om deze naleving te kunnen waarborgen, moeten de volgende drie vragen expliciet deel uitmaken van het proces van gedragscodeontwikkeling:

1. Wat betekent de code voor een persoon van de doelgroep?
2. Hoe kun je handelen in grenssituaties?
3. Wat kun je doen als je ziet dat anderen zich niet aan de code houden?

Om overtreding van de afspraken in de gedragscode tegen te gaan, is het mogelijk om sancties af te spreken. Belangrijk hierbij is dat dit met en door de doelgroep zelf wordt gedaan. Ten aanzien van sancties moet men zich realiseren dat belonen van gewenst gedrag vaak effectiever is dan het bestraffen van ongewenst gedrag.

Feedback op handelen

Met feedback wordt beoogd dat mensen elkaar daadwerkelijk gaan aanspreken op hun gedrag en dat gaat niet vanzelf. Een vorm van feedback geven is het verstrekken van informatie over de gevolgen die de gedragscodeactiviteiten teweegbrengen.

Borging in de vereniging

Het ontwikkelen van een gedragscode is een proces dat gericht is op de lange termijn, en moet verweven worden in de dagelijkse gang van zaken binnen de vereniging. Dit betekent dat het binnen de vereniging een vast onderdeel van het beleid moet worden. Waar het om gaat is de doelgroep continu bewust te maken van de gedragscode en de naleving ervan. De vastlegging van de gedragscodes is een eerste stap die kan zorgen voor borging. De tweede stap is continuïteit van de personele bezetting. Het is belangrijk om de juiste mensen het proces te laten ontwikkelen en begeleiden.